

Robert Kostecki
(Pasłek)

Kosteccy herbu Prus II (Wilcze Kosy)
na tle innych rodzin tego nazwiska
(Szkic genealogiczno-heraldyczny)

Jedynym potwierdzonym źródłowo miejscem, gdzie na przełomie XV i XVI wieku ukształtowało się nazwisko Kostecki, były wsie Kostki Małe- i Wielkie koło Buska, położone na terenie dawnego województwa sandomierskiego. W XIV-XV wieku, jako posiadacze niewielkich majątków ziemskich liczących od kilkunastu do kilkadziesiątu hektarów, żyli tu przedstawiciele kilku rodów heraldycznych. W dokumentach odnotowano m.in. Andrzeja „*de Kostczyce*” vel „*de Kostki*” herbu Gierałt, w latach 1396-1408 mającego sprawy w Krakowie oraz Tomasza „*de Kostczyce*”, który zganiony przez Mściława w 1397 roku dowiódł, że jest herbu Ossorya.¹ W 1451 roku Mikołaj z Zakrzowa herbu Poraj, kasztelan wiślicki, odstąpił Tomaszowi z Kotlic herbu Jelita dziedzinę w Kostkach Małych.²

W XVI wieku na terenie województwa sandomierskiego znajdowało się 374 parafii obejmujących 2586 wsi, w których było 11465 łanów kmiecych, czyli gospodarstw oraz 261 łanów szlachty zagrodowej, tzw. „bezkmiecej”.³ Kilkanaście z tych miejscowości zamieszkiwali rycerze z rodu Turzynów, którzy dzięki podobieństwu godeł herbowych, mieli później utożsamić się ze znaczniejszym rodem Prusów. Większość wsi zamieszkałych przez Turzynów była zlokalizowana na południowy zachód od Wiślicy, wzdłuż lewego brzegu rzeki Nidzicy.⁴

Czasław (1389), Miczka, Mszczuj, Andrzej i Jaśko, synowie nieznanego z imienia Turzynity, właściciele wsi Czasławice, w 1364 roku zamienili z królem Kazimierzem Wielkim część swojej wsi położonej w województwie krakowskim na Mokrzyska położone w województwie sandomierskim, sąsiadujące przez drogę ze Szczepanowem, także gniazdem Turzynów. W tym samym czasie zjawili się w Mokrzyskach i Szczepanowie inni Turzynicy: Imram [Imbram], Pełka i Stanisław (1415), bratankowie Andrzeja z Mokrzyska, zapewne bliscy krewni wyżej wspomnianych.⁵

W Kostkach żyli też liczni rycerze sami uprawiający swoje role, których J. Długosz wymienił jako poczuwających się do wspólnoty rodowej ze św. Stanisławem („*de progenie sancti Stanislai*”).⁶ Wśród drobnych właścicieli występował Imbram (1450), zapewne przodek nieznanego z imienia Imbramowicza (1504), dziedzica działu w Kostkach Małych. Prawdopodobnie żoną jednego z nich była Katarzyna Imbramowa (1494) z Małych Kostek. Dokumenty wspominają też o Piotrze Kosteczkym de Costhky (1501) oraz o Piotrze Kosteckim (1525) i Imbramie Kosteckim (1525), dziedzicu działu w Kostkach. Być może, był on tożsamy z Mikołajem Imbramem (1511, 1530) z Kostek, komornikiem sądu ziemskiego sandomierskiego!⁷

¹ A. Boniecki, *Herbarz Polski*, t. XI, Warszawa 1907, s. 348; Kartoteki Pracowni Słownika Historyczno-Geograficznego Instytutu Historii PAN w Krakowie (inf. F. Sikora).

² *Najstarsze księgi sądowe ziemi krakowskiej*, wyd. B. Ułamowski, [w:] *Starodawne Polskiego Prawa Pomniki*, t. 2, nr 3481, Kraków 1870. *Herbarz polski ks. Kaspra Niesieckiego S. J. powiększony dodatkami z późniejszych autorów, rękopismów, dowodów urzędowych*, pod red. Jana Nepomucena Bobrowicza, Tom 10, Lipsk 1845, s. 32 - podaje, że Mikołaj z Zakrzowa, kasztelan wiślicki, był herbu Bogorya.

³ Z. Gloger, *Geografia historyczna ziem dawnej Polski*, Kraków 1903, s. 80.

⁴ J. Chwalibińska, *Ród Prusów w wiekach średnich*, Roczn. Tow. Naukowego, z. 2, rocz. 52, Toruń 1948, s. 85.

⁵ Ibidem, s. 83, 84.

⁶ J. Długosz, *Liber beneficiorum dioecesis Cracoviensis*, red. A. Przeździecki, T. 3, Cracoviae 1864, s. 97.

⁷ Przyp. 1.

To, że spośród znanych przedstawicieli rodu Turzynów, imię Imram vel Imbram [Emeryk] nosił Imram z Mokrzysek, a wśród właścicieli Kostek, także występowało to imię, nie stanowi jeszcze podstawy do twierdzenia, że część właścicieli działów w Kostkach wywodziła się z rodu Turzynów. O tym, może raczej świadczyć bliskość zamieszkania Turzynów notowanych w Mietlu pod Stopnicą⁸.

W 2 połowie XIV wieku, w niedalekim Szańcu pod Buskiem właścicielem był Grzegorz herbu Prus, nieznanego zawołania.⁹ Koło Stopnicy leży też wieś Stare Prusy (*Prussi*), powstała przed 1250 rokiem jako osada jeniecka.¹⁰ Może to świadczyć, że dawny powiat wiślicki zamieszkiwali jednak potomkowie starodawnych Prusów?!

Za antenata rodziny Kosteckich herbu Prus II (Wilcze Kosy) uważany jest Piotr z Kostek.¹¹ Jego syn Mikołaj w 1484 roku studiował w Uniwersytecie Krakowskim.¹² W 1529 roku Mikołaj sprzedał Janowi Gołuchowskiemu z Gołuchowa k/Chmielnika swój dział w Kostkach Małych. Mikołaj miał syna Stanisława, a ten synów: Jakuba, Macieja, Benedykta i Wojciecha.¹³ Z nich Benedykt w 1627 roku był notowany w ziemi przemyskiej dawnego województwa ruskiego.¹⁴ Prawdopodobnie to on dał początek linii związanej w XVIII wieku z parafiami Bukowsko, Polana i Tyrawa Wołoska w ziemi sanockiej, której przedstawiciele w zaborze austriackim i rosyjskim wylegitymowali się ze szlachectwa z herbem Prus II.¹⁵ Najbardziej znanym jej przedstawicielem był Franciszek Jerzy Kostecki, syn Michała i Franciszki Borowskiej, urodzony w 1758 roku w Tyrawie Wołoskiej, a ochrzczony 31.05.1762 r. w Polanie k/Ustrzyk Dolnych.¹⁶ Już w domu rodzicielskim był uczony w języku łacińskim, a w dziewiątym roku życia został oddany do Kolegium Pijarskiego w Rzeszowie. W 1788 roku uzyskał tytuł doktora medycyny i chirurgii Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. W 1794 roku został mianowany generalnym sztabsmedykiem lazaretu polowego przy sztabie Najwyższego Naczelnika Tadeusza Kościuszki. W 1805 roku nabył majątki: Obrażejowice, Wierzbicę i Budziejowice k/Miechowa.¹⁷ W 1809 roku przyjął urząd dziekana Wydziału Lekarskiego UJ.¹⁸ Zmarł 13.05.1844 r. w Krakowie.¹⁹ Portret Franciszka Jerzego

⁸ J. Chwalibińska, op. cit., s. 89 – autorka sugerowała, że na omawianym terenie przedstawiciele etnicznego narodu Prusów nie było, gdyż od Turzynów dzieliło ich odrębne pochodzenie i odrębny obszar osadniczy. Opierając się na tym twierdzeniu, rycerzy małopolskich używających herbu Prus, mimo iż nie wszystkich z nich udało się dowodnie zaliczyć do Turzynów, Chwalibińska przypisywała do tego rodu.

⁹ *Słownik Historyczno-Geograficzny woj. krakowskiego w średniowieczu*, cz. II, z. 1, Wrocław 1989, s. 157. Koło Stopnicy leży wieś Stare Prusy (*Prussi*). Pierwsze wzmianki o miejscowości pochodzą z XV wieku, a jej nazwa może wskazywać na osadnictwo pruskie.

¹⁰ E. Dąbrowska, *Studia nad osadnictwem wczesnośredniowiecznym Ziemi Wiślickiej*, Wrocław-Warszawa-Kraków 1965.

¹¹ Zob. przyp. 1.

¹² A. Boniecki, op. cit., t. XI, s. 348.

¹³ S. Uruski, *Rodzina. Herbarz szlachty polskiej*, t. VII, Warszawa 1910, s. 312.

¹⁴ A. Boniecki, op. cit., t. XI, s. 349.

¹⁵ Centralne Państwowe Archiwum Historyczne (CPAH) we Lwowie, Akta legitymacyjne Jerzego Franciszka Kosteckiego, fond 165, opis 3, sprawa 2141; fond 575, opis 1, sprawa 176; *Spis szlachty Królestwa Polskiego*, Warszawa 1851, s. 111. Por. E. Sęczys, *Szlachta wylegitymowana w Królestwie Polskim w latach 1836-1861*, Warszawa 2000, s. 322.

¹⁶ CPAH we Lwowie, op. cit.

¹⁷ AGAD w Warszawie, Zespół nr 184, I Rada Stanu Królestwa Polskiego, lata 1810-1832, sygn. 317.

¹⁸ R. Dutkova, *Kostecki Franciszek h. Prus (1758-1844)*, [w:] *Polski Słownik Biograficzny (PSB)*, t. XIV, Wrocław 1968-1969, s. 339.

¹⁹ Na nagrobku znajdującym się na Cmentarzu Rakowickim (pas 13, groby nr 0-5) widnieje następująca inskrypcja: "Franciszek Kostecki Medycyny i Chirurgii Doktor wysłużony professor Uniwersytetu Jagiellońskiego w 83 roku życia dnia 13 Maja 1844; Antoni Prus-Kostecki dr inż. mjr W.P. II oddz. ur. 3 VI 1890 - 1 IX 1943; Waleria Prus-Kostecka z d. Zuroak de Jaffa działaczka ruchu niepodległościowego "Zarzewie", odzn. Krzyżem Zasługi ur. 3 VI 1890 - 1 IV 1967; Halina Prus-Kostecka z d. Kowalska art. mal. ZPAP w Krakowie ur. 4 V 1921 - 8 IV 2001; Franciszek Prus-Kostecki dr. medycyny w 27 roku życia 23 marca 1875; Ludwik Prus-Kostecki 1848 - 15 lipca 1909".

wisi w budynku Instytutu Historii Medycyny UJ, a jego żony w Muzeum Narodowym w Krakowie. Z Ludwika Agaty Zofii Treutler de Traubenberg herbu Winna Góra miał dzieci: Teodorę Mariannę (*1808 Kraków – †1883); Leona (*1818 – †24.02.1868) i Ignacego Daniela (*1819 Kraków – †1874), akcesistę przy sądzie wyższym, zamieszkałego w Krakowie. Teodora Marianna poślubiła w 1829 roku w Krakowie Piotra Łukasza Bartynowskiego, profesora UJ.²⁰ Ignacy Daniel, ożenił się z Józefą Rozyną Krystyną Kucińską.²¹ Miał z nią synów: Adama, Franciszka Władysława i Ludwika (*1848 – †15.07.1909). Ludwik miał syna Franciszka (*18.08.1880 – †23.06.1938), pochowanego na Cmentarzu Rakowickim w jednym grobie z Anną Kostecką (*22.08.1889 – †09.02.1954). Franciszek Władysław, urodził się w dniu 16.10.1847 r. w Wierzbicy. Ukończył gimnazjum św. Anny w Krakowie. Dyplom doktora wszech nauk lekarskich uzyskał w dniu 30.05.1874 r. na Wydziale Lekarskim w Uniwersytecie Jagiellońskim.²² Po studiach uczęszczał na praktykę do szpitala Św. Łazarza w Krakowie. W dniu 19.01.1875 r. został członkiem Towarzystwa Lekarskiego Krakowskiego. Zaraził się tyfusem plamistym od pacjenta i umarł w dniu 23.03.1875 r. w Krakowie.²³ Adam Kostecki ożenił się z Niemką – Martą von Falke. Mieli jedno dziecko – Aleksandra Adama Kosteckiego (*16.12.1889 – †14.01.1942), który w dniu 06.12.1919 r. poślubił w Krakowie Zofię Michalinę Rispler. Z tego związku urodzili się: Krystyna (*25.09.1920 – †08.08.2005); Izabela (*1921 – †1985); i Witold. Po śmierci pierwszej żony, Adam Kostecki ożenił się z Julią Nawrocką, z którą miał czterech synów: Stanisława, Tadeusza, Antoniego (*03.06.1890 – †01.09.1943) i Mariana (*1899 – †1951). Z nich Tadeusz był radcą w Dyrekcji Okręgu Poczty i Telegrafów w Warszawie, mieszkał w Podkowie Leśnej, nie miał dzieci. Marian, w 1924 roku był zatrudniony jako pomocnik kancelaryjny kontraktowy w ASP w Krakowie.²⁴ Antoni do wojny, mieszkał w Poznaniu. Miał dzieci: Apoloniusza Józefa (*11.03.1923 Warszawa – †08.10.2014 Kraków), profesora prawa UJ; Sławomirę (?); Mieczysławę (?) i Zbigniewa.

Do tej rodziny należeli prawdopodobnie następujący Kostecy:

- Franciszek, żyjący w 2 połowie XVI wieku, właściciel działów w Jarząbkach i Maciejowicach k/Buska, par. Gnojno, żonaty z Goleniowską h. Lis. Jego synem był Stanisław ożeniony z Chycą herbu Gryf, właścicielką Sędziejowic k/Buska. Według W. Nekanda-Trepki, nieślubnymi synami Goleniowskiej byli: Benedykt, Mateusz, Wojciech i Piotr Kostecy, którzy zabili swojego przyrodniego brata Stanisława. Z nich: Mateusz został rozstrzelany za porwanie panny Szczepanowskiej; Wojciech, żonaty z Soszanką z Waśniowa, mieszkał w Jarząbkach; Piotr, żonaty z Łukowską z Łukowa k/Chęciny, służył w ziemi sieradzkiej u Boxa Radoszewskich herbu Oksza.²⁵
- Hippolit August de Kostki Kostecki (1682), kanonik regularny (zakonny) „*de Paenia*”.²⁶ W 1698 roku proboszcz w Bogorii.²⁷
- Wacław Kostecki, w latach 1634-1649 proboszcz w Odrowążu. W 1635 roku mianowany plebanem w Malicach. Znany ze zbrojnego odebrania kalwinom kościoła w Malicach, który potem odnowił i wyposażył, fundując nowe ołtarze, malowidła i cały sprzęt niezbędny w kościele do odprawiania nabożeństw. Jego determinacja w

²⁰ AP w Krakowie, zespół 328/0, Akta USC par. rzymsko-katolickiej NMP, księga małżeństw, akt nr 1829/68.

²¹ AP w Krakowie, zespół 328/0, Akta USC par. rzymsko-katolickiej NMP, księga małżeństw, akt nr 1845/84.

²² M. Barcik, A. Cieślak, D. Grodowska-Kulińska, U. Perkowska, *Korpus Studiosorum Universitatis Jagellonicae 1850/51-1917/18*, t. III: K-L, red. K. Stopka, Kraków 2009.

²³ Archiwum Parafii Rzymsko-Katolickiej p. w. Św. Jakuba Apostoła w Niegardowie, księga chrztów, rok 1847, s. 26; K. Girtler, *Opowiadania-Pamiętniki...*, Kraków 1971, t. 2, s. 418; Archiwum UJ, *Liber promotionum; Przegląd Lekarski*, 1874, XIII, 24, s. 202 i 1875, XIV, 9, s. 138.

²⁴ Z. Zagórowski, *Spis nauczycieli szkół wyższych, średnich, zawodowych, seminariów nauczycielskich oraz wykaz zakładów naukowych i władz szkolnych*, Książnica Polska 1924.

²⁵ W. Nekanda-Trepka, *Liber Generationis Plebeanorum („Liber chamorum”)*, Wrocław 1995, s. 214.

²⁶ K. Estreicher, op. cit., t. 20, Kraków 1905, s. 144, 145.

²⁷ http://www.bogorianum.pl/bog_parafia.php

przywróceniu świątyni wyznaniu rzymskiemu, być może wynikała z tego, że w latach 1561-1583 kaznodzieją w zborze kalwińskim w Malicach był niejaki Jan Kostecki.²⁸ W 1644 roku ks. Wacław zakończył swój urząd w Malicach. Z zapisu na wsi Leszczków pod Opatowem założył w Malicach szpital dla ośmiu ubogich. Ubodzy dostawać też mieli 50 wozów drzewa z lasów Szumska. W 1650 roku, jako prepozyt w Opocznie, zapisał na wsi Brzostowie 700 zł na cotygodniowe msze święte. Wszedł 14.12.1650 r. do kapituły sandomierskiej jako kanonik kaznodzieja. W 1666 roku otrzymał od kapituły pozwolenie na wyjazd do Rosji we własnych interesach. Urząd kanonika piastował do 1671 roku. W swoim testamencie z 1657 roku m.in. przeznaczył pieniądze na budowę szpitala i kaplicy w Dwikozach, a także zapisał 30 zł pannie Kosteckiej, benedyktynie z klasztoru w Staniątkach oraz 60 zł księdzu Kosteckiemu, cystersowi.²⁹ Wacław Kostecki zmarł w 1674 roku.³⁰

- Jan Kostecki, „*nobilis*”, w latach 1609 – 1612 rektor przykościelnej szkoły parafialnej w Tarnobrzegu-Miechocinie.³¹
- Magdalena Anna Scholastyka Kostecka, córka Wojciecha i Jadwigi z Krzętowskich. W wieku siedmiu lat oddana do szkoły klasztornej benedyktynek w Staniątkach, mieszkała tam przez 10 lat jako uczennica, aby w końcu przyjąć habit. W 1623 roku złożyła śluby zakonne. Ponieważ nowicjat trwał wówczas rok, można przypuszczać, że Kostecka miała wtedy osiemnaści lat, czyli urodziłaby się około 1605 roku.³²
- Jan, piszący się „z *Małych Kostek Kostecki*”, cysters zakonny, komisarz i wikariusz generalny polskiej prowincji cysterskiej. Przed 1677 rokiem był przeorem w Wąchocku.³³ W lutym 1682 roku, został wybrany na opata jędrzejowskiego. W 1686 roku podpisał list do króla, w którym zakonnicy żądali m.in. uznania jego wyboru, utworzenia instytucji opata tytularnego, tzw. *abbas titularis*, wybieralnego przez zakonników. W 1690 roku był posłem króla Jana III do Neapolu. Zmarł 13.05.1699 r. lub 18.04.1699 r.³⁴
- Kacper (czasem Kazimierz), urodzony około 1785 roku w Tyrawie Wołoskiej. Po ukończeniu liceum w Zamościu rozpoczął naukę w Instytucie Medyko-Chirurgicznym we Lwowie. W 1803 roku, po trzech latach nauki przeniósł się w 1806 roku do Uniwersytetu Jagiellońskiego. Tam 19.09.1809 r. uzyskał dyplom doktora medycyny. W dniu 22.10.1809 r. został mianowany urzędnikiem zdrowia klasy I w 14 pułku piechoty Księstwa Warszawskiego. Brał udział w wyprawie Napoleona na Moskwę w 1812 roku, za co został nagrodzony Złotym Krzyżem VM 4 klasy³⁵. Uczestniczył

²⁸ H. Merczyng, *Zbory i senatorowie protestanczy w dawnej Rzeczypospolitej*, Warszawa 1904, s. 64.

²⁹ Ks. A. Bastrzykowski, *Monografia historyczna parafii Góry Wysokie Sandomierskie*, Sandomierz 1936, s. 224.

³⁰ A. Boniecki, op. cit., t. XI, s. 349; K. Estreicher, op. cit., t., s.; J. Wiśniewski, *Katalog prałatów i kanoników sandomierskich od 1186-1926*, Radom 1926, s. 160-162.

³¹ www.tarnobrzeg.pl/media/afisz/afisz103.doc

³² S. M. Borkowska, *Leksykon zakonnic polskich epoki przedrozbiorowej*, t. II: *Polska centralna i południowa*, Warszawa 2005, s. 406.

³³ Ks. J. Wiśniewski, *Dekanat iłżecki*, Radom 1909-1911, s. 358.

³⁴ A. Boniecki, op. cit., t. XI, s. 349; K. Estreicher, *Bibliografia Polska*, t. 17, Kraków 1899, s. 423 i t. 20, Kraków 1905, s. 145; W. Kętrzyński, *Libri mortuorum monasterii Andreoviensis Ordinis Cisterciensis*, [w:] *Monumenta Poloniae Historica*, t. V, s. 785; R. Grudniewicz, *Honos (1686) in Fascilis educatus Gentilitiae Perillustris ac Reverendis: DD. Joannis De Minore Kostki Kostecki, Abbatis Archicoenobii Andreoviensis*, S. R. M. Sekretarij, Kraków 1686; B. Zebrzydowski, *Drachma ewangeliczna świeżo należiona przy [...] benedykcyey [...] Jana [...] Kosteckiego [...] na ambonie Iędrzeiowskiej ogłoszona przez X. Bernardyna zebrzydowskiego [...] roku Pańskiego 1686, dnia 13, Czerwca [...]*, Kraków 1687; *Cystersi w Polsce*, Kielce 1990, s. 202.

³⁵ *Księga pamiątkowa w 50-letnią rocznicę powstania roku 1830; zawierająca spis imienny dowódców i sztabsoficcerów, podoficerów i żołnierzy Armii Polskiej w tymż roku krzyżem wojskowym „Virtuti Militari” ozdobionych*, s. 64.

także w kampanii saskiej w 1813 roku. Był ranny pod Lipskiem.³⁶ Doktor Rudolf Dołasiński w drodze ogłoszenia prasowego z 28.03.1815 r. wezwał go do zgłoszenia się do Radomia dla odebrania nominacji na stanowisko lekarza dywizyjnego w 2 dywizji piechoty. Kostecki nie zgłosił się, bo nie ma go w armii, gdy 17.06.1820 r. otrzymał świadectwo Komisji Rządowej Wojny nr 661 na posiadany krzyż VM. W 1816 roku zwrócił się do władz UJ z prośbą o wydanie duplikatu dyplomu, gdyż oryginał stracił podczas kampanii 1812 roku. Początkowo prowadził praktykę lekarską w Samborze, a następnie był lekarzem okręgowym w Radowcu na Bukowinie. W 1835 roku praktykował w Baligrodzie, w powiecie sanockim. Od 1836 roku był lekarzem powiatowym w Jaśle, skąd został przeniesiony na to samo stanowisko do Sanoka. Około 1852 roku ożenił się z Angelą Rzepecką. Musiał zasłużyć się Sanokowi, skoro około 1856 roku nadano mu godność honorowego obywatela miasta. W dniu 01.05.1862 r. podpisał, jako jeden z wielu, kamień węgielny położony pod magazyn wojskowy w Sanoku.³⁷ Zmarł w dniu 14.03.1864 r. w Sanoku.³⁸

- Bolesław, syn Jana, kupca, urodzony w Kijowie 08.05.1856 roku.³⁹ Pochodził z rodziny, która posiadała majątek ziemski w Konarach pod Krakowem i używała herbu Prus II. Jego dziadek lub ojciec przeniósł się na Kresy. Bolesław Kostecki, jako student medycyny w Kijowie, był skazany za działalność agitacyjną z ramienia Narodnej Woli w tzw. procesie braci Izbickich.⁴⁰ Został zesłany do Irkucka, gdzie przebywał w latach 1875-1887. Maria (*1856), siostra Izbickich, była jego pierwszą żoną. Na zesłaniu pracował w kopalni na Karze, a po odbyciu wyroku został osiedlony na wschód od Irkucka. Po wielu staraniach żona doprowadziła do jego uwolnienia, jako poddanego austriackiego, wkrótce jednak zmarła. Bolesław prowadził działalnością społeczną w guberni podolskiej. W 1892 roku Bolesław Kostecki wstąpił na Wydział Lekarski w Uniwersytecie Jagiellońskim, gdzie 16.05.1898 r. uzyskał dyplom doktora wszech nauk. Ogłosił w prasie lekarskiej, że od września 1899 roku będzie prowadził wolną praktykę w uzdrowisku nadmorskim Abazja (obecnie Opatija) w Chorwacji. Odtąd dzielił czas pracy zawodowej między Abazję, a Karlsbadem (obecnie Karlove Vary), gdzie latem był lekarzem zdrojowym w willach „Alte Wiese” i „Weisser Hase”. Jego drugą żoną została Maria Irena Mazurowska (*02.02.1876 – †29.01.1958) h. Nałęcz, córka Filipa Władysława, która po matce Marii Wiktorynie ze Ścibor-Rylskich herbu Ostoja wniosła majątek Kornaczówka (741, 58 dziesięcin ziemi), parafia Sołobkowce, leżący w powiecie Nowa Uszyca na Podolu. Bolesław Kostecki zajął się prowadzeniem tego majątku. W 1915 roku został wydalony z guberni podolskiej.⁴¹ Zamieszkał w Krakowie. Brał udział w wojnie polsko-bolszewickiej. Zmarł 27.04.1921 r. w Krakowie, a został pochowany na Powązkach w

³⁶ *Pamiętnik czynności wojskowych generała dywizji Jana Henryka Dąbrowskiego i wojska polskiego*, [w:] *Przegląd Wielkopolski Historyczny i Literacki*, wyd. E. Kierski, Poznań 1867, s. 353.

³⁷ J. Zaleska, *Bibliografia druków sanockich z lat 1848-1948 z drukarni Karola Polaka w Sanoku*, [w:] *Rocznik Sanocki 1986*, Sanok 1988, s. 53.

³⁸ F. Giedroyc, *Służba zdrowia w dawnym wojsku polskim*, Warszawa 1927 (tu jako Kazimierz K.); B. Gembarzewski, *Wojsko Polskie. Królestwo Polskie w latach 1815-1830*, Warszawa 1903 (tu jako Kazimierz K.); B. P. Szarejko, *Słownik lekarzy polskich w XIX w.*, Warszawa 1991, s. 290; Archiwum Parafii Rzymsko-Katolickiej p. w. Przemienienia Pańskiego w Sanoku, księga zmarłych, rok 1864, nr 27, s. 119; *Księga pamiątkowa powstania 1830 roku, Lista krzyżów Wojska Polskiego w roku 1831 nadanych*, s. 64 (tu jako Kazimierz K.).

³⁹ M. Barcik, A. Cieślak, D. Grodowska-Kulińska, U. Perkowska, *Korpus Studiosorum Universitatis Jagellonicae 1850/51-1917/18*, t. III: K-L, red. K. Stopka, Kraków 2009.

⁴⁰ St. Grzymałowski, *Wspomnienia z Kijowa. Polska młodzież akademicka w Kijowie 1834-1918*, Wrocław 2001.

⁴¹ *Иностранцы к высылке из Подольской губернии в 1915 году*, s. 273, N 289.

Warszawie (kw. II-V-6).⁴² Miał pięć córek, wśród nich Zofię (*1906 – †1991); Jadwigę Maderową (*ok.1906 – † 07.09.1994), pielęgniarkę w Powstaniu Warszawskim; Cecylię (*1920 Kraków – †05.12.2000), pseud. „Irena”, walczącą w Powstaniu Warszawskim i syna Jana (23.12.1914 Kornaczówka – †24.12.1964 Londyn), ppor. AK, pseud. „Nałęcz”, który także walczył w Powstaniu Warszawskim i po uwolnieniu z oflagu wstąpił do 3 Dywizji Strzelców Karpackich, a następnie wyemigrował do Anglii. Został pochowany na cmentarzu w miejscowości Leatherhead. Obok znajduje się nagrobek Heleny Marii Prus-Kosteckiej (*1919 – †1985), być może jego żony. Jan miał prawdopodobnie syna, który zmarł w młodości. Zofia poślubiła Edwarda Bożeniec-Jełowickiego (1889-1941) herbu własnego.

- Jerzy Józef Kostecki h. Prus II, wylegitymowany w galicyjskim Wydziale Stanów i uznany w dniu 03.12.1788 r. za szlachcica staropolskiego.⁴³
- Kunegunda Kostecka, wraz z mężem Wincentym Winiarskim, w 1806 roku pożyczyla od Franciszka Jerzego Kosteckiego sumę 6 tys. złp. W 1825 roku Kunegunda z Kosteckich Winiarska, wdowa, utrzymywała się z „procentów”. W tym czasie mieszkała przy ul. Gołębiej w Krakowie.⁴⁴
- Krzysztof Józef Jan Prus-Kostecki (*20.06.1916 Kraków – †24.08.1989), inżynier, pochowany na Cmentarzu Rakowickim, wraz z żoną Anną Antoniną Szklarz (*26.07.1917 Kraków – †05.09.1983).

Prawdopodobnie w Kostkach k/Stopnicy, obok wyżej wymienionych przedstawicieli kilku rodów heraldycznych, siedzieli też przedstawiciele Leszczyców. Według rejestru poborowego z 1579 roku – Jakub Kostecki (*ok. 1530 – †ok. 1580), właściciel działu we wsi Szczaworyż leżącej niedaleko Kostek, posiadał tam 2 osady, ½ łanu i 1 zagrodę.⁴⁵ Wskazany jest on przez A. Bonieckiego, jako antenat Kosteckich herbu Leszczyc.⁴⁶ Z małżeństwa z Barbarą z Balic miał synów: Stanisława i Marcina.⁴⁷ W kościele szczaworyżskim znajduje się płyta nagrobna umieszczona w kruchcie, ufundowana rodzicom przez Stanisława Kosteckiego (1634).⁴⁸

Do przedstawicieli rodzin mających swoje korzenie w Kostkach można zaliczyć: Annę Kostecką (1578), dziedziczkę Rokszyc⁴⁹; Adama i Melchiora Kosteckich (1590), synów Krzysztofa, dziedziców Rokszyc⁵⁰; Tomasza Kosteckiego (1675), szlachcica w ziemi sochaczewskiej; Jana Kosteckiego, który z żoną Elżbietą Trepczanką [Trepka h. Topór] w

⁴² M. Janik, *Dzieje Polaków na Syberii*, Kraków 1928, s. 415; Archiwum UJ, *Rodowody uczniów Wydziału Lekarskiego na rok 1892/93 i Liber promotionum; Przegląd Lekarski*, 1899, XXXVIII, 36, s. 492; Kraj (Petersburg), 1903, XXIII, XLI, 18, s. 32 i 1904, XXIV, XLIV, 27, s. 22; Polska *Encyklopedia Szlachecka*, t. VII, s. 88.

⁴³ Österreichisches Staatsarchiv, Allgemeines Verwaltungsarchiv (OSAV) w Wiedniu, Adels Generalia, Galizien, Fasc. IV 1 D; *Poczet szlachty galicyjskiej i bukowinńskiej*, Lwów 1857, s. 120 – tu Jerzy Franciszek Kostecki; S. Uruski, op. cit., s. 312 – miesza osoby Jerzego Józefa i Franciszka Jerzego, podając, że to [Jerzy] Józef, był doktorem medycyny i właścicielem Obrażejowic i Wierzbicy. Być może, chodzi tu o jedną i tą samą osobę?!

⁴⁴ Biblioteka narodowa w Warszawie, sygn. mf. 12797, B.H. Łuszczyński, *Silva Heraldica, rodowody i inny materiał do rodopistwa z akt grodzkich i ziemskich b. województwa krakowskiego i innych archiwów akt dawnej Rzeczypospolitej Polskiej*, s. 626, 627; Parafia rzymskokatolicka WNMP (kościół Mariacki) w Krakowie, księga małżeństw, akt nr 69/1825.

⁴⁵ A. Pawiński, *Źródła dziejowe. Małopolska*, t. XIV, XV, s. 211.

⁴⁶ A. Boniecki, op. cit., t. XI, s. 347.

⁴⁷ PAN Biblioteka Kórnicka, sygn. BK 00248; Mf33; Mf230; Mf 8861.

⁴⁸ Ks. J. Wiśniewski, *Historyczny opis kościołów, miast, zabytków i pamiątek w stopnickiem*, Marjówka 1929, s. 19, 20.

⁴⁹ A. Boniecki, op. cit., t. XI, s. 348.

⁵⁰ A. Boniecki, op. cit., t. XI, s. 348, 349.

1694 roku wziął w zastaw część Smogorzowa w ziemi radomskiej, województwa sandomierskiego.⁵¹

W księgach ziemskich lubelskich pod 1617 rokiem, także został odnotowany jakiś szlachcic Kostecki.⁵² Źródła wspominają też: Katarzynę Kostecką, siostrę zakonną, brygidkę lubelską, o której wiadomo tylko, że zmarła w 1592 roku⁵³; Jerzego Stanisława Kosteckiego, studenta Akademii Zamojskiej, zapisanego na rok akademicki 1639/1640, pochodzącego z powiatu lubelskiego; Stanisława Bartłomieja Kosteckiego, studenta Akademii Zamojskiej, zapisanego na rok akademicki 1670/1671, pochodzącego z województwa lubelskiego.⁵⁴

Z dużym prawdopodobieństwem można założyć, że szlacheckie rodziny Kosteckich, które były odnotowane w XVII wieku na terenie województw: lubelskiego, ruskiego, krakowskiego, rawskiego i sieradzkiego – wywodziły swoje korzenie z Kostek Wielkich i Małych w województwie sandomierskim.

W 1592 roku koło Rychwał w powiecie konińskim, także istniała miejscowość o nazwie Kostki [obecnie zaginiona]. Mógł to być przysiółek lub osada folwarczna jednej z następujących wsi: Królików, Łagiewniki lub Biała, które stanowiły zwarty kompleks majątkowy⁵⁵. Z czasem Kostki zostały zapewne wchłonięte przez jedną z sąsiednich miejscowości, podobnie jak miało to miejsce z wieloma zaginionymi miejscowościami w sąsiednim powiecie gnieźnieńskim.⁵⁶ Jednak nie ma żadnego potwierdzenia, że z owych Kostek wywiodła się kolejna rodzina Kosteckich.

W XVII wieku na terenie Wielkopolski występowali: Wojciech Kosteczki, syn niezującego Jakuba, który w 1608 roku dzierżawił części wsi Jeziorki i Jeleń w powiecie kcyńskim⁵⁷; Jan Kostecki, „nobilis”, syn Zygmunta i Katarzyny z Gałązek Wielkich k/Kotowiecka w powiecie kaliskim, który został ochrzczony 24.06.1648 r. w parafii Droszew⁵⁸; Barbara Kostecka (1682), żona Wojciecha Bronisz Wiśniewskiego herbu Wieniawa z Wiśniewa w powiecie konińskim⁵⁹; Jakub Daniel Kostecki, student Akademii Zamojskiej, zapisany na rok akademicki 1629/1630, pochodzący z województwa poznańskiego⁶⁰. Trudno jednak stwierdzić, czy byli to przybysze z województwa sandomierskiego?!

Można natomiast zauważyć, że od momentu opuszczenia Kostek, obok zjawiska rozradzania i rozprzestrzeniania się, nastąpiła też pauperyzacja Kosteckich jako szlachty zagrodowej. Aby zapewnić sobie środki do życia, przedstawiciele Kosteckich niejednokrotnie wiązali się z Kościołem, służyli w wojsku lub u szlachty zamożniejszej. Z czasem znaczna część Kosteckich uległa deklasacji. Broniąc się przed całkowitym zubożeniem osiadali w miastach chwytając się rzemiosła lub handlu, w związku z czym przechodzili w stan mieszczański. Najczęściej nie było ich stać na edukację, a dokumenty rodzinne niszczały, gdyż nie przechowywano je w należyty sposób. Wraz upływem czasu, informacje o korzeniach zacierają się. Podobnie zanikła też pamięć o posiadanych herbach.

Tą zubożałą szlachtę, często zrównaną majątkowo z warstwą chłopską, pomijano w herbarzach. Tych samych jej przedstawicieli określano w aktach raz jako szlachtę (nobilis), a innym razem jako gospodarzy (honestus). Ukazujące się obecnie poradniki genealogiczne

⁵¹ A. Boniecki, op. cit., t. XI, s. 349.

⁵² W. Nekanda-Trepka, op. cit., s. 215.

⁵³ S. M. Borkowska, op. cit., s. 335.

⁵⁴ H. Gmiterek, *Album studentów Akademii Zamojskiej 1595-1781*, Warszawa 1994, s. 168, 257.

⁵⁵ *Teki Dworzaczka*, 5064 (Nr 25 I. i Rel. Kon. 25) – księgi grodzkie i ziemskie konińskie.

⁵⁶ J. Karczewska, *Wsie zagrodowe i drobnoszlacheckie w powiecie gnieźnieńskim na przełomie XV i XVI wieku*, [w:] *Klio. Czasopismo poświęcone dziejom Polski i powszechnym*, t. 29(2), 2014, s. 19-40.

⁵⁷ *Teki Dworzaczka*, 1432 (Nr 125) – księgi grodzkie kcyńskie.

⁵⁸ *Teki Dworzaczka*, 40837 – metryki parafii Droszew.

⁵⁹ *Teki Dworzaczka*, 10896 (Nr 63) – księgi grodzkie i ziemskie konińskie.

⁶⁰ H. Gmiterek, op. cit., s. 132; s. 243.

natomiast utrzymują, że mianem „honestus” wyłącznie obdarzano rolnika z małego miasteczka lub rzemieślnika wiejskiego.⁶¹

Przykładem na przenikanie Kosteckich do stanu mieszczańskiego jest Wojciech Kostecki (1613), wójt Nowego Targu (1639), następnie obywatel Nowego Sącza.⁶² Pochodził ze szlachty, jednak przyjął prawo miejskie w Nowym Targu i ożenił się z bogatą mieszczką. W 1618 roku został wybrany ławnikiem nowotarskim, a później wójtem. Jednak pisarz miejski, nigdy nie zapominał podpisywać go w aktach mianem „nobilis”. W 1630 roku Kostecki przeprowadził się do Nowego Sącza, gdzie przyjął prawo miejskie. Podczas procesów z radą miejską, zawsze powoływał się na swoje pochodzenie szlacheckie, przy wsparciu drobnej szlachty sądeckiej.⁶³

W ciągu istnienia feudalnego, stanowego ustroju Rzeczypospolitej, proces przenikania szlachty do miast trwał z różnym nasileniem. Owi *nobilem ac famati*, czyli mieszczanie o pochodzeniu szlacheckim, podkreślając w urzędzie grodzkim swój charakter szlachecki obok mieszczańskiego, musieli przemilczać prowadzenie zajęć „niegodnych” szlachcie.⁶⁴ Wszystkie okoliczności, które oficjalnie ujawniały zajmowanie się rzemiosłem lub handlem, wedle obowiązujących od początku XVI wieku praw, powodowały utratę szlachectwa.⁶⁵ Dopiero w 1775 roku Sejm ustanowił, że nie można pozbawić tytułu szlachcica tylko z tego powodu, że osiedla się on w mieście i zajmuje się tam handlem, czy rzemiosłem.⁶⁶

W XVIII wieku największe skupisko Kosteckich, w większości przypadków – drobnego mieszczaństwa, gospodarzy i wyrobników, występowało w województwach: brzesko-kujawskim, inowrocławskim i wielkopolskim. Najwcześniejsze wzmianki o mieszczańach Kosteckich, pochodzące z przełomu XVII/XVIII wieku, są związane z miastami królewskimi: Łowiczem i Uniejowem. Pewne przesłanki świadczą o tym, że stanowili oni jedną rodzinę, przy czym pierwszym Kosteckim zapisanym w metrykach łowickich był Szymon z Lublina.⁶⁷ Możliwe, że pochodził z tej samej rodziny, co sławetny Wojciech Kostecki (1633), krawiec w Lublinie, który w obronie czci i czystości swojej córki Anny wymierzył z rusznicy do szlachcica Jana Reklowskiego?!⁶⁸

Statystycznie rodziną "starą" jest rodzina notowana od XVI wieku, obecnie licząca do 1000 osób, jednak przeważnie pozostająca w liczbie 200-600 osób. W Polsce żyje około 7000 osób [mężczyzn i kobiet] o nazwisku Kostecki.⁶⁹ Wynika z tego, że może nawet istnieć do kilkunastu nie powiązanych ze sobą genetycznie rodzin o tym nazwisku.⁷⁰

⁶¹ M. Woliński, *Herbarz szlachty Ziemi Łukowskiej na Lubelszczyźnie*, tom 1, Szczecin 2011.

⁶² St. Płaza, *Ustrój wsi i sądownictwo nad chłopami w kluczu muszyńskim XVI-XVIII w.*, Rocznik Sądecki T. XXIX, Nowy Sącz 2001, s.175.

⁶³ Ks. J. Sygański, *Z życia domowego szlachty sandeckiej w epoce dynastii Wazów*, Lwów 1910, s. 68-70.

⁶⁴ W. Dworzaczek, *Przenikanie szlachty do stanu mieszczańskiego w Wielkopolsce w XVI i XVII wieku*, [w:] *Przegląd Historyczny*, t. XLVII, 1956, z. 4, s. 656, 662, 669.

⁶⁵ W 1505 roku Sejm walny w Radomiu uchwalił, że szlachcic osiadłszy w mieście, kiedy zacznie trudnić się kramarstwem i szynkarstwem – traci szlachectwo (*Volumnia Legum*, t. I, s. 303). Prawo to ponowiono w 1550 roku (*Volumnia Legum*, t. II, s. 596) i w 1633 roku (*Volumnia Legum*, t. III, s. 806).

⁶⁶ *Volumnia Legum*, VIII, f. 183.

⁶⁷ Archiwum Diecezjalne we Włocławku, księgi metrykalne miasta Łowicz.

⁶⁸ J. Riabinin, *Rada miejska lubelska w XVII wieku*, Lublin 1931, s. 9.

⁶⁹ K. Rymut, *Słownik nazwisk współcześnie w Polsce używanych*, t. V, Kraków 1993, s. 193.

⁷⁰ W opracowaniach genealogiczno-heraldycznych odnotowano kilkanaście rodzin tego nazwiska różnych herbów: Dąbrowa, Grzymała, Jastrzębiec, Korczak, Korwin, Koziół, Leszczyc, Leszczyc odm. (nobilitacja 1768), Nałęcz, Ostrzew, Pilawa, Prawina (nobilitacja 1844), Prus II, Rogala, Rudnica, Ślepowron i herbu własnego. A. Boniecki, *Herbarz Polski*, t. XI, Warszawa 1907, s. 348 – tłumaczył występowanie wielu rodzin Kosteckich różnych herbów tym, że „Jest wieś Kostki w powiecie wiślickim zwana dawniej Kostczycami, są wsi Kostki na Mazowszu zamieszkałe przez liczną szlachtę, trudno też dojść, skąd, który ród Kosteckich pochodził”. Boniecki przy opracowywaniu swojego herbarza korzystał zapewne z informacji zawartych w „Słowniku Geograficznym Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich” (SGKP), gdzie pod hasłem „Kostki” wymieniono kilka wsi na Mazowszu, które faktycznie noszą nazwę Rostki. Na Mazowszu i Podlasiu, obecnie istnieje tylko jedna miejscowość o nazwie Kostki, położona na terenie dawnej ziemi mielnickiej. Jednak z

Śledząc losy różnych rodzin Kosteckich trzeba pamiętać, że już w XVII wieku przeważnie były to rodziny włościańskie i mieszczańskie, z których tylko część miała korzenie szlacheckie. U przedstawicieli niektórych z tych rodzin świadomość pochodzenia szlacheckiego była na tyle silna, że od pokoleń trwała w przekazie ustnym i często ożywała w sprzyjających okolicznościach. Niewątpliwie okazją do przywrócenia szlachectwa dla zdeklasowanych rodzin Kosteckich była procedura, tzw. legitymacji, przeprowadzona w dobie zaborów.

W urzędowych spisach szlachty wylegitymowanej w Królestwie Polskim wymienia się Kosteckich herbów: Prus II, Rudnica oraz Prawina.⁷¹ Pozostałe rodziny Kosteckich pochodzenia szlacheckiego, albo nie sprostaly wymogom legitymacyjnym, albo po prostu ich przedstawiciele nie składali dowodów, zdając sobie sprawę z beznadziejności takiego postępowania.⁷²

Znany dwa przypadki nieudanej próby wylegitymowania się Kosteckich w Królestwie Polskim. Wincenty Ryszard Kosteczki (*1831 Warka – †25.07.1868 Elsnerów) przed 1854 rokiem złożył w Heroldii Królestwa Polskiego dowody dawnego szlachectwa z herbem Leszczyc, na co ostatecznie 23.11.1856 r. potwierdzenia nie uzyskał.⁷³ Podobnie postąpił Antoni Napoleon Kosteczki (*ok. 1807 Kalisz – †25.12.1876 Warszawa), który przed 1844 rokiem złożył dowody z herbem Lubicz lub Ślepowron, jednak do 1861 roku, także potwierdzenia nie uzyskał.⁷⁴ Tym samym obie rodziny powiększyły rzeszę tzw. "szlachty niewylegitymowanej". Ciekawostką jest fakt, że obie rodziny Kosteckich były ze sobą spowinowacane, poprzez małżeństwa z rodzeństwem Wierzyckich herbu Świnka.

Istotną różnicą pomiędzy Królestwem Polskim a guberniami Cesarstwa Rosyjskiego było to, że nie utworzono w Królestwie klasy „jednodworców” i „grażdan”, którym w Cesarstwie groziło schłopienie. Mimo tego, na terenie Cesarstwa Rosyjskiego znacznie więcej Kosteckich sprostalo ostrym wymogom legitymacyjnym. Byli to przeważnie potomkowie drobnej szlachty koroniarzkiej, której przedstawiciele osiedlili się przed wiekami na kresach Rzeczypospolitej dla ochrony jej granic, jednocześnie mając nadzieję na polepszenie swojej pozycji materialnej dzięki uprawie nadanej lub dzierżawionej ziemi, której zabrakło na ojcowiznie. Byli też zsyłani jako jeńcy, począwszy od wojny polsko-rosyjskiej prowadzonej w latach 1609–1618. Z czasem wielu z tych „przesiedleńców” całkowicie zasymilowało się z żywiołem ruskim, przyjmując wyznanie unickie, a nawet wiarę prawosławną. Przykładem są Kosteczki przewijający się w XVIII-wiecznych metrykach roźniatowskich, wymieniani wśród szlachty zaściankowej osadzonej ongiś za zasługi i trudy wojenne na królewskich włościach w okolicy Roźniatowa (Strutyn, Swaryczów, Broszniów), a w szczególności w Krechowicach. Ta napływowa, drobna szlachta polska była z czasem zapisywana w księgi unickie i uległa zruszczeniu.⁷⁵

podlaskich Kostek wywodzili się Kostkowie, od których pochodzili Kostkowie Suchodolscy herbu Ślepowron odm. (Zob. W. Wijuk Kojalowicz, *Herbarz rycerstwa W. X. Litewskiego*, Kraków 1897, s. 287) i Skibniewscy herbu Ślepowron.

⁷¹ *Spis szlachty Królestwa Polskiego*, Warszawa 1851, s. 111. Por. *Spisok rodam Carstwa Polskago priznannym w dworijskim dostoinstwie s gierbami niewniesiennymi w „Wysoczajšie utwierdziennyj Gierbownik”*, sporządził W. K. Łukomskij, Sankt Peterburg 1912, s. 36 i tab. IV.

⁷² R. Kosteczki, *Próba wejścia do stanu szlacheckiego w Królestwie Polskim. Sprawa braci Kosteckich*, [w:] *Rocznik Polskiego Towarzystwa Heraldycznego*, nowej serii t. III (XIV), Warszawa 1997, s. 187-191.

⁷³ AGAD w Warszawie, Varia genealogiczne z XIX w., sygn. 7117; *Wincentego Kosteckiego listy z Elsnerowa, 1854-1864*, Warszawa 1996, s. 21; A. Boniecki, op. cit., t. XI, s. 348. W Królestwie Polskim wśród wylegitymowanej szlachty zabrakło też innych rodzin Kosteckich herbu Leszczyc, a przynajmniej jeszcze dwie linie zachowały w XIX wieku świadomość posiadania tego herbu.

⁷⁴ Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie (AGAD), Komisja Województwa Kaliskiego, Akta osobiste Antoniego Kosteckiego, sygn. 2839. Informacje o złożeniu przez niego dowodów legitymacyjnych są zawarte w listach stanu służby z lat 1844-1861. Jednocześnie zawierają wzmiankę, że potwierdzenia dawnego szlachectwa nie uzyskał.

⁷⁵ A. Wajda, *Z dziejów Roźniatowa i okolicy ze szczególnym uwzględnieniem Krechowic*, Lwów 1925, s. 6.